

Анна КОРЖЕВА

ПСИХЕЯ ТА ЕРОТ В ОБРАЗОТВОРЕННІ АНТИЧНОСТІ

Висвітлюються та аналізуються особливості образотворення Психеї та Ерота, різноманітні сюжети з історії закоханих, відмінне їх трактування (сакральне, філософське, психологічне) у процесі еволюції міфологічного, літературного й зображального світу античності.

Ключові слова: Психея та Ерот, образотворення, міфологічний, літературний і зображальний світ античності.

© А. КОРЖЕВА, 2014

Античність заклала культурний фундамент і характер образотворення сучасної європейської культури, вивчення яких неможливе без звернення до першоджерел, що несуть досвід попередніх поколінь, мудрість і символіку віків. Саме тому для виявлення традицій та новацій у трактуванні давніх образів сьогодні ми не повинні забувати про благодатний ґрунт, на якому вони виникли й сформувались.

Психея (Душа, внутрішній світ, дихання; за Аристотелем — душа й метелик) — міфологічний образ-символ, втілення душі, її споконвічного потягу до всього піднесеного та краси, що дає людині щастя й насолоду. Психею ототожнювали з живими істотами, окремими функціями організму та його частинами. Подих людини порівнювали з подувом вітру, вихором, крилатістю. Душі померлих змальовували у вигляді вихору примар довкола Гекати. Психею зображали у вигляді птаха, що летить (переважно орла, який летить угору). Душі померлих в Аїді зображали в польоті, вони злітаються на кров, літають у вигляді тіней і сновидінь. У Гомера душа Патрокла відлітає з щебетанням, душі вбитих Одисеем женихів також відходять у Аїд з кажанячим пицанням.

Психею часто зображали на пам'ятках образотворчого мистецтва у вигляді метелика чи дівчини з крилами, яка вилітає з поховального вогнища або прямує в Аїд. Інколи метелика ототожнювали з душею померлого (Овідій). У текстах Гомера діафрагма асоціюється з Психеєю-Душею. Він писав, що кров переносить душу; у пораненого вона залишає тіло разом з кров'ю або її виймають разом зі зброєю (списом, мечем, стрілою). За Піфагором, Психея живиться кров'ю; кров — «вмістилище душі» [8, с. 344—345].

Згідно з міфологічними уявленнями античності, Психея — донька критського царя, за іншими версіями — світлоносного Геліоса [9, с. 102]; у греко-римській міфології — красуня-царівна, яка своєю вродою викликала ревності богині краси Афродіти (Венери) й любов Ерота (-са) (Амура, Купідона) [8]. Проте, незважаючи на значне символічне опрацювання та поширення образу, Психея-Душа не могла конкурувати з античними богами, адже на її честь не споруджували храмів, не здійснювали обряди. Лише в 1819 р. англійський поет-романтик Дж. Кітс виступив на захист найпрекраснішої з богинь, оголосивши себе її служителем («Ода Психеї») [3, с. 30].

Історія Психеї тісно пов'язана з Еротом (об'єднані сюжетом новели з роману Апулея «Золотий осел»). Ерот (-с) (з гр. — Любов космічна або активно ді-

юча — творча), Амур, Купідон (з лат. — Любов чуттєва, пристрасна) — одна з чотирьох космогонічних першооснов буття поряд з Хаосом, Геєю і Тартаром, втілення творчих сил природи (відповідно до вчення Ферекида (перший грецький прозаїк, учитель Піфагора), сам Зевс, створюючи світ, перетворився на Ерота); крилатий бог кохання, сміливий лучник. Він, найпрекрасніший серед безсмертних, своєю могутньою силою підкорював і примирював дикі пориви протилежних начал природи, адже володів ключами ефіру, неба, моря, землі й царства мертвих.

За міфологією Акусилаєм, Ерот, Ефір (найвища оболонка всесвіту, з якої виникли сонце й зірки, тут живуть боги) і Метіда (мудрість) — діти Еребба (вічний морок) і Ночі, які походять від Хаоса. Парменід вважав Ерота одним із найдавніших істот, творінням Афродіти. Класична поезія називає Ерота сином Зевса, Іриди і Зефіра, Афродіти (найпоширеніша версія), Афродіти і Ареса, Афродіти і Гермеса, Артеміді і Гермеса та інших богів. У Платона Ерот — син Пороса (багатство) і Пенії (бідність), зачатий у день народження Афродіти. Від матері він успадкував бездомність і непривабливість, а від батька — жадобу влади, відвагу та нестримне прагнення до прекрасного. Орфіки іменували його Протогоном (першонароджений), Фанетом (проявлений) і Фаетоном (осяйний). Поступово Ерот молодшав, набуваючи рис золотокрилого — Хрисоптерос (Аристофан), золотоволого (Анакреонт), подібного до вітру (Сапфо) бога. Елліністична поезія описує його пустотливим, хитромудрим, подібно до Гермеса, й навіть жорстоким немовлям (плів інтриги проти власної матері), що більше не належав до кола великих олімпійців [8, с. 668—669]. Так зі вселенської сили любові народилася юна, свіжа сила любові чуттєвої (тілесної). Обидві ці сили живить одна й та сама любов — всепереможне почуття (краси), що встановлює рівновагу у світі [9, с. 101].

Від шлюбу Афродіти й Ареса Ерот мав брата Антерота (-са) — бог взаємного кохання, що росте й міцніє. Він з'явився на світ, коли Афродіта зрозуміла, що Ерот зупинився у фізіологічному рості (у цьому контексті Ерот втілює муки самотності, невзаємності кохання). Антерот карав тих, хто поспішно відхиляв пропонувану любов. Часто Ерота і Антерота зображали окремою парою, рідше — обабіч Афродіти, вони або боролися за володіння пальмовою гілкою, або мири-

лися та обіймалися [11, с. 325]. Окрім Антерота, цей союз подарував Ероту братів Деймоса (жах) і Фобоса (страх), а також сестру Гармонію [9, с. 102].

Супутниками Ерота були грецький Поф (Потос), у римлян Купідон — бог статевого бажання й пристрасті та Гімер (Гімерос), римський Амур — бог туги за коханням. У Гомера Поф — пристрасть до близького об'єкта бажання, а Гімер — до далекого. Їх часто зображали разом. Проте вже в період пізнього еллінізму Ерота ототожнювали і з Купідоном, і з Амуром [6, с. 242].

Ерот фігурує в багатьох античних сюжетах (міфологічних і літературних), зміст яких безпосередньо впливав на образотворення бога.

Найпоширеніші з них:

1. «Виховання (навчання) Ерота» — сидить над розгорнутою книгою, обабіч нього вчитель Гермес (Меркурій) і Афродіта;

2. «Покарання Ерота» — Афродіта забирає в сина лук і стріли (шкодили і смертним, і богам) та б'є його різками; стріли Ерота крали, ламали або палили німфи Діани (покровителька незайманості); лупцювали його Мінерва (богиня цнотливості, згодом ототожнена з Афіною) і Марс (Арес), який часто поступався силою Ероту;

3. «Ерота вжала бджола» — заплаканий, в оточенні бджіл, він стоїть біля Афродіти, тримаючи в руках соти дикого меду (рани, що завдає Ерот своїми стрілами, значно болючіші від укусів бджіл);

4. «Ерот і Антерот» (згадували попередньо);

5. «Ерот-переможець» — Ерот тримає Пана за ріг, той опускається перед Еротом на коліно (так любов перемагає хіть, адже Пан відомий своєю еротичною нестримністю); з гр. Ραπ — все, звідси Ерот — втілення всеосяжної любові; Ерот переможно стоїть в оточенні різноманітних предметів, що мають символічне значення: книга, лавровий вінок, гілки (пальмові, оливкові, лаврові), квіткові гірлянди — мистецтво і наука; музичні інструменти — любов; зброя й обладунки — війна; Ерот стоїть над переможеним воїном;

6. «Ерот і Психея» — найвідоміший сюжет [11, с. 324—326].

Автором найповнішої версії історії кохання Амура і Психеї є римський письменник Луцій Апулей (бл. 124 — бл. 180 рр. н. е.), який, об'єднавши різні міфи про цих героїв, створив поетичну (з міфологічною основою) казку про мандри людської душі, що

прагне поєднатися з коханням [8]. Письменницька слава Апулея ґрунтується на одному творі (чимало праць було втрачено) — романі «Метаморфози» (єдина пам'ятка римської романічної прози, що повністю дійшла до наших днів), більш відомому під назвою «Золотий осел» («золотий» у значенні «чудовий», «прекрасний», так в античні часи характеризували твори, що здобули великий успіх у читача), написаному близько 170 року. Основна фабула «Метаморфоз» — перетворення людини на осла й пов'язані з цим перипетії до повернення в людську подобу. У канву «Метаморфоз» вплетено 12 новел і низку епізодів, що безпосередньо не пов'язані з твором, а мають швидше розважальний характер. З-поміж вставних новел виділяється своєю поетичністю та художньою довершеністю образів міфологічна казка про Амура і Психею — гімн союзу душі й почуттів, що за обсягом дорівнює майже двом книгам (кн. IV, розд. 28 — кн. VI, розд. 24) [1, с. 367—368].

Однією з найбільш дискусійних залишається проблема походження сюжету про Амура і Психею, адже мотив їхнього кохання був основою багатьох творів образотворчого мистецтва ще задовго до Апулея [10, с. 351—352]. Російський літературознавець І. Стрельнікова стверджує, що Апулей був не першим письменником, хто використав сюжет про Амура і Психею в художній літературі. Як приклад, наводить епіграми Посидіппа (III ст. до н. е.) й Мелеагра (I ст. до н. е.), що все ж не відтворюють конкретний сюжет з історії закоханих, а швидше нагадують розіграну в особах картину страждань душі, яку спопеляє пристрасть. У Посидіппа Душа, яка присвятила себе музам, стійка перед спокусами кохання (еротичним бажанням). У Мелеагра Душа також страждає від любовного вогню, проте за бажанням може уникнути його. Та все ж старі опіки не заморозиш, вони здатні зайтритися знову, адже Амур ще не раз може спіймати втікачку й завдати їй нових мук: вона потрапить у сільце, після чого зазнає нових-старих тортур любові, — тут простежується мотив переслідування. Душа і страждає від кохання, і знаходить в ньому нове життя, кохання — це гарячий мед [3, с. 22]. Усі ці сцени ілюструють вічно актуальну думку про те, що Амур ловить душу й завдає їй пекельних мук, а Душа — довірлива й безневинна жертва любовних спокус. Можливо, саме тут криються витоки античної міфологеми Душі

й міфологеми Любові, їхня тісна прив'язка до образів Психеї та Ероса.

Досліджуючи античну літературу, Р. Гельм зазначав, що існувала пізньоелліністична поема на цю тему, а казка Апулея є лише викладом відомого сюжету в прозі. Е. Лефевр, один з останніх великих дослідників пізньогрецької прози, стверджував, що текст оповіді про Амура та Психею ділиться на дві частини, перша з яких має грецьке, а друга (кінцівка) — римське походження [10, с. 352—353]. На його думку, заслуга Апулея полягає в тому, що саме він створив завершений, літературно опрацьований сюжет (переробляв не класичну вигадану, а саме міфологічну оповідь), орнаментований традиційними мотивами полювання Амура на Психею, що спричинили небезпечні та тривалі пошуки самого Амура Психеєю, — цей казуальний зв'язок утримує цілісність і підтверджує неможливість існування героїв нарізно. Питання про джерела тексту Апулея тісно пов'язане з питанням співвідношення міфу й казки. Без застережень можна стверджувати, що казкові (вигадані) риси у творі Апулея домінують. Складно знайти тут риси міфу й відповісти на запитання, які саме елементи переважають: казкові чи міфологічні, тобто — була міфологізована давня казка чи навпаки. Це питання досі потребує детальнішого вивчення.

Казка Апулея витримана в легковажному та грайливому тоні, проте сюжет розвивається за двома діаметрально протилежними напрямками: розважально-грайливим і філософсько-алегоричним [5, с. 7]. Завдяки цьому на першій погляд поверхневий сюжет отримує сакральне, філософське й навіть психологічне трактування. Апулей розраховував на символічне прочитання свого твору, хоча і маскував філософське підґрунтя свідомо. Найкраще його дослідив у XX ст. учень К. Юнга — Еріх Нойман.

Зображальний світ античності змальовував душу по-різному. Найчастіше у вигляді маленької людської постаті (узагальненої чи в образі мерця) над головою померлого, рідше — у вигляді птаха з людською головою або пташиною (зазвичай орла). Інколи людська постать була без крил, інколи з крилами; схоже зображали вітри, час, перемогу, демонів-вісників, любов та інші абстрактні поняття.

Стародавні греки вважали метелика символом безсмертя душі, а в образі Психеї, ім'я якої означає «душа» і «метелик», вони вбачали вразливість цієї

душі. Саме тому античні майстри зображали її прекрасним метеликом чи дівчиною-красунею з крилами метелика. Такі іконографічні типи почали з'являтися у V ст. до н. е. [3, с. 19], вони переважно прикрашали рельєфи, теракоти, етрусських скарабеїв [8, с. 345]. Цікаво, що спершу цей іконографічний тип був не лише символ людської душі, метелик символізував душу людини, проте й дівчина з крилами — душу метелика [3, с. 19].

Під впливом античної філософії, що визначала душу як саморухому частинку вічного, її пов'язували зі сферою творчості, вважали, що душа присвячує себе музам. Це підтверджують помпейські фрески, на яких Психея зображена з атрибутами муз — грифелем Калліопи та флейтою Евтерпи. Дівчину-красуню в пізнішій традиції зображали із дзеркалом як метафору — віддзеркалення оманливих, але привабливих картин земного життя [8, с. 345].

Одним із найвеличніших надбань еллінізму можна з упевненістю вважати ідею про союз Амура і Психеї (хоча не було стійкого міфу про цей зв'язок). Зображення цієї пари належать до найпрекрасніших і найодухотвореніших художніх символів класичної давнини, а їхній союз досі залишається ідеальним зразком міцної та водночас тендітної єдності кохання і душі. Весілля Амура та Психеї відтворювали в мозаїці й фресках, на рельєфах римських саркофагів [2, с. 856]. Проте стосунки двох героїв не завжди були ідилічними. Поширена тема страждань Психеї, викликаних Амуром чи амурами: Амур ловить метелика зі смолоскипом у руці й хоче спалити його крила; Амур намагається поранити Психею за допомогою катапульти; Амур запрягає метелика в свою колісницю; Амур зв'язує Психеї руки; ероти мучать Психею в присутності Діоніса; ероти заковують кайданами до скелі Психею-дівчину, яка потрапила в рабство Афродіти; Амур і Психея тягнуть колісницю Афродіти й Діоніса та інші. На гемах III—I ст. до н. е. часто зустрічаються різноманітні трактування сюжету про Амура і Психею, проте особливо популярним був сюжет полювання Амура із запаленим смолоскипом на Психею-метелика [8, с. 345].

Величких монументальних зображень Психеї античність нам практично не залишила, проте збереглося доволі багато невеликих статуеток і гем, що зображають поцілунок Амура і Психеї. Камей із зображенням такої пари були дуже популярні, їх

вважали вдалим подарунком на заручини (як символ вічного кохання й вірності) [7, с. 219]. Велику популярність у другій половині XVIII ст. здобула пізньоантична каменя зі сардонікса майстра Трифона, яку детально відтворив Дж. Веджвуд. На камей зображено весільну процесію: крилатий Гіменей зі смолоскипом у руці тягне за ланцюги Амура і Психею, накритих вельоном, до весільного ложа, йому допомагають путті, один з яких несе слідом кошик з фруктами, а інший готує постіль [3, с. 20].

Найвідомішою монументальною скульптурною групою, що зображає поцілунок Амура і Психеї, є римська копія IV ст. н. е. з грецького оригіналу II ст. до н. е., де закохані зовсім юні й без крил. Збереглася інша грецька скульптурна група, що наслідує оригінал II ст., проте зображені герої крилаті: Амур з крилами ангела, Психея з крилами метелика. Її відтворив у живописі І. Дзоффані наприкінці XVIII ст. й Г. Семирадський наприкінці XIX ст. Загалом невеликих парних фігурок Амура і Психеї збереглося доволі багато, часто вони дуже примітивні й відрізнити жіночу постать від чоловічої можна лише за способом драпірування фігури.

Відомі античні статуї Психеї не збереглися, не втраховуючи римської копії Психеї Капуанської зі статуї Лісіппа, що постраждала ще більше, ніж Венера Мілоська. Збереглися лише верхня частина торсу, розколена навскіс, і голова, верхня частина й потилиця якої зрізані під прямим кутом. Такий жалюгідний стан статуї викликав безліч фантазій та реконструкцій, що вплинули на подальшу іконографію Психеї. Характерна ознака цієї традиції — схилена голова, злегка повернена ліворуч. Психеєю цю статую називають лише за звичкою, загальноприйнята думка, що це статуя Афродіти [3, с. 31].

Із II ст. н. е. на сюжет, пов'язаний з Амуром і Психеєю, почав впливати текст Апулеєвого твору, де автор не згадує про крила Психеї. Так з'явився тип «латинської» безкрилої Психеї-дівчини на противагу традиційному грецькому трактуванню [3, с. 24].

Душі (психеї) померлих регулярно зображали на багатьох надгробках і саркофагах у вигляді метелика (якого інколи прямо ототожнювали з померлим), що вилітає з лялечки або в польоті над черепом та іншими символами смерті. Згодом метелика замінив образ крилатої дівчини, яка вилітає з поховального вогнища або прямує в Аїд, та зображення маленької

людської постаті (узагальненої чи в образі мерця). Також на саркофагах зустрічається зображення Ерота зі смолоскипом (про що нижче) [11, с. 324].

Ранньохристиянське образне трактування душі, що запозичило іконографію античних психей, рідше еротів (у т. ч. інших другорядних крилатих богів і богинь, які виконували роль вісників: Ніка (Вікторія), Ірида, вітри), часто зустрічається на катакомбних фресках, каменях, скарабейх, у мозаїці й кераміці. У християнській іконографії відомі зображення Дитятка Ісуса, який тримає в руках метелика. Стадії розвитку метелика (гусінь, лялечка, вихід метелика з лялечки) відображають життя, смерть і воскресіння Спасителя. Таке алегоричне трактування сюжету було особливо популярне в добу Пізнього Середньовіччя й Раннього Відродження [11, с. 73].

Проаналізувавши образ Психеї, можемо виокремити набір асоціативних пар, що склалися упродовж його розвитку і трансформації в міфологічному, літературному й зображальному світі античності:

1. Психея — Афродіта (Венера). Психея — ідеал жіночої краси (інколи її зображали із дзеркалом — атрибут Венери), супутниця Ерота. Психея може співвідноситись із «небесною» Афродітою Уранією (в «Новому Амурі» Й.В. Гете від союзу Амура-батька з Афродітою Уранією народився Амур-син [3, с. 21]);

2. Психея — Аріадна. Героїня, викрадена коханим, раптово втрачає його в хвилину найбільшого щастя і не знає, як повернути і де знайти. Героїня, яка вказує шлях («каганець Психеї» як еквівалент «нитки Аріадни»);

3. Психея — сильфіда, німфа, видіння. Психея — вища крилата істота, позбавлена матеріального «одягу». Сюди належить аналогія Психея — Муза — покровителька мистецтв, яка навіть творче натхнення;

4. Психея — душа, що спускається в Аїд і возноситься в Елізіум (частина підземного царства, де перебувають душі блаженних), героїня, яка вмирає і воскресає. Сюди належить ланцюжок Психея — Аврора — Весна.

Щодо образу Ерота, то його найчастіше зображали крилатим хлопчиком з луком і стрілами, якими він вражає серця закоханих. Звідси традиційні його атрибути: лук, стріли і сагайдак, що символізують непереможну силу любові. Цікаво, що сво-

їми стрілами Ерот викликав почуття любові не лише між чоловіком і жінкою, але й між чоловіками, що підкреслює його безособову творчу силу (еротичне почуття дорослого чоловіка (єраста) до незрілого юнака (єроменоса) оцінювали як суспільно корисне і прекрасне, оскільки воно гарантувало належне чоловіче виховання, взаємодопомогу та непереможність пішої грецької армії). Також стріли Ерота мали подвійну дію: золоті викликали в серці почуття любові, олов'яні — ненависть до коханого. Доволі рідкісний іконографічний тип — Ерот з палицею (фалічний символ, атрибут Геракла, якого в пізній античній традиції ототожнювали з безликим еротом), рідше майстрував з неї лук. Опущений і погаслий смолоскип у руках Ерота чи похилена пальмова гілка означають, що земні насолоди скінчилися. У такому образі Ерота іменують генієм смерті, він часто фігурує в християнській надгробній скульптурі (обов'язковий образ-символ класицистичних надгробків) [11, с. 324]. Інколи (переважно в елліністичний період) Ерота зображали верхи на спині лева, дельфіна чи орла, дикі тварини покійно несли маленького бога на своїй спині, зачаровані його солодкою грою на лірі. Часто Ерот супроводжував свою матір Афродіту під час різноманітних візитів. Музи та харити — подружки його ігор. Варварські кочові племена, що перебували під впливом культурного сусідства з Елладою, Ероса — бога вогню, неба, весни й родючості уявляли собі в образі вершника зі списом. Згодом спис (символ родючості) перетворився на меч. Цей тип зображення Ерота вплинув на іконографію св. Юрія Змієборця [2, с. 742—743].

Античних скульптурних зображень Ерота, на відміну від Психеї, збереглося більше. Відомо, що Пракситель був автором п'яти мармурових зображень Ерота: Ерот з Феспій, Ерот з Парій, мармурова репліка з Ченточелле та дві інші. Для усіх цих статуй характерний м'який, ліричний і навіть еротичний стиль виконання, адже Пракситель у своїх творах втілював естетичні ідеали філософської течії гедонізму. З описів відомо, що статуї Ерота з Ченточелле (місто в Італії) та Парій (місто на малоазійському узбережжі Дарданелл) мали позолочені крила. Римська копія Ерота з Феспій (місто в Беотії) зберігається в Ермітажі, а Ерота з Парій — у Луврі й більш відома сьогодні під назвою «Геній Боргезе». Другий,

відомий нам тип зображення Ерота в скульптурі виконав Лісіпп, який утверджував у мистецтві принципи реалізму. До сьогодні збереглися три римські копії цієї скульптури (Капітолійський музей, Британський музей, Ермітаж), що зображають крилатого бога, який натягує тятину лука [2, с. 743—745].

Окрім поодиноких зображень, Ерот часто входив до скульптурних груп, переважно ілюстрацій до сюжетів, пов'язаних з еволюцією його образу та функціями. Відома антична мармурова група «Афродіта з Паном і Еротом», знайдена 1904 р. на острові Делос в Храмі Гільдії бога Посейдона з Бейрута, що розкриває зміст сюжету «Ерот-переможець». Оголена Афродіта, захищаючись від залищань Пана, однією рукою прикриває «венерин трикутник», іншою погрожує Панові сандалею. Крилатий бог — малюк Ерот, намагаючись захистити матір, хапає Пана за цапиний ріг. Так любов перемагає хіть [4, с. 76].

Відомі зображення амурів і психей у вигляді дітей, які збирають квіти, виконують господарську роботу, грають на музичних інструментах. Численні амури і психеї за роботою (збирають квіти, працюють на маслобійні) зустрічаються на фресках будинку Ветіів у Помпеях [8, с. 345]. Звідси — пізня мистецька традиція оточувати основну пару, Амура і Психею, великою кількістю путті, крилатих амурів і зефірів, що знайшла плідний вияв у літературі, музиці й театральних постановках.

Завершуючи аналіз особливостей образотворення Психеї та Ерота, сюжетів з історії їхнього кохання, можемо з упевненістю стверджувати, що досягнення еволюції міфологічного, літературного й зображального світу античності вдало поєднували й синтезували. Нам важко, як і нашим попередникам, з упевненістю визначити, коли саме героїв перестали зображати в художній культурі давнини. Можемо лише аргументовано підтвердити (праці Ф.Ф. Планціада, М. Капелли та інших), що ці образи були частково адаптовані ранньохристиянським мистецтвом як алегорії, що відображають християнський зміст, зокрема догмат про безсмертя душі й спокутування гріхів.

1. Античная литература / под ред. А. Тахо-Годи. — М. : Просвещение, 1973. — 439 с.

2. Власов В. Новый энциклопедический словарь изобразительного искусства / В. Власов : в 10 т. — Т. 7. — СПб. : Азбука-классика, 2007. — 912 с.
3. Войтехович Р. Психея в творчестве М. Цветаевой: Эволюция образа и сюжета / Р. Войтехович. — Тарту : Изд-во Тартуского ун-та, 2005. — 158 с.
4. Импеллузо Л. Герои и боги античности. Символы, атрибуты, персонажи мифов и истории в изобразительном искусстве / Л. Импеллузо. — М. : Омега, 2007. — 384 с.
5. Котариди Ю. Традиционный сюжет об Амуре и Психее в свете исторической поэтики: теоретический аспект : дисс. ... канд. филолог. наук : 10.01.08 / Ю. Котариди. — М., 2008. — 194 с.
6. Лосев А. Античная мифология с античными комментариями к ней / А. Лосев. — Х. : Фомо ; М. : Эксмо, 2005. — 439 с.
7. Менар Р. Мифы в искусстве старом и новом / Р. Менар. — М. : Молодая гвардия, 1992. — 286 с.
8. Мифы народов мира. Энциклопедия / гл. ред. С. Токарев : в 2 т. — Т. 2. — М. : Сов. Энциклопедия, 1988. — 719 с.
9. Петискус А. Боги и легенды Олимпа / А. Петискус. — М. : Современник, 2000. — 303 с.
10. Стрельникова И. Метаморфозы Апулея / И. Стрельникова // Античный роман. — М. : Наука, 1969. — 403 с.
11. Холл Дж. Словарь сюжетов и символов в искусстве / Холл Дж. — М. : Крон-Пресс, 1999. — 656 с.

Anna Korzheva

ON IMAGE-CREATING OF PSYCHE AND EROS IN ANTIQUITY

In the article have been highlighted and put under analytic study some features in image-creating of Psyche and Eros represented as figures, various shifts in the course of lovers' story, their differentiated interpretations (religious, philosophical, psychological) in evolving of mythological, literary and figurative world of antiquity.

Keywords: Psyche and Eros, image creation, mythological, literary and figurative world of antiquity.

Анна Коржева

ПСИХЕЯ И ЭРОТ В ОБРАЗОТВОРЕНИИ АНТИЧНОСТИ

В статье освещены и аналитически рассмотрены особенности образотворения Психеи и Эрота, разнообразные сюжеты из истории влюбленных, отличительная их трактовка (сакральная, философская, психологическая) в процессе эволюции мифологического, литературного и изобразительного мира античности.

Ключевые слова: Психея и Эрот, образотворение, мифологический, литературный и изобразительный мир античности.